

ปทุมมา (*Curcuma sparganifolia* x *C. rhabdota*)

พันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 41

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล	กรมวิชาการเกษตร
ที่อยู่	50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ รหัสไปรษณีย์ 10900
โทรศัพท์	081-3730-948

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่ซีเอฟ 41 ได้มาจากการผสมพืชสกุลขมิ้น (*Curcuma*) สองชนิดระหว่างทับทิมสยาม (*Curcuma sparganifolia*) พันธุ์แม่ กับบัวลายปราจีน (*C. rhabdota*) พันธุ์พ่อ โดยศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้ผสมพันธุ์พืชดังกล่าวในปี พ.ศ. 2538 -2541 และในปี พ.ศ. 2545-2547 ได้คัดเลือกต้นลูกผสมข้ามชนิดที่มีลักษณะดีและสวยงาม จึงตั้งชื่อพันธุ์ว่า เชียงรายซีเอฟ 41

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ปทุมมา (ลูกผสม) ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma sparganifolia</i> x <i>C. rhabdota</i> วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ล้มลุก
ราก/หัว	ระบบรากฝอย (fibrous roots system) รากสะสมอาหาร (storage root) มีลักษณะบวมพองออกเป็นตุ่มที่ปลายราก ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร เหง้า (rhizome) หรือหัวมีสีน้ำตาลอ่อน เนื้อในหัวสีครีม เป็นลำต้นใต้ดินที่เจริญในแนวระนาบขนานไปกับพื้นดินสั้น ๆ มีข้อและปล้องชัดเจน แตกแขนงออกเป็นกระจุกตามตาข้างของเหง้าเดิม ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร เส้นผ่านศูนย์กลางเหง้า 1.5 - 2.0 เซนติเมตร
ต้น	ลำต้นเหนือดินเป็นลำต้นเทียม (pseudostem) เกิดจากกาบใบที่อัดกันแน่น ความสูงต้นวัดจากโคนต้นถึงระดับปลายพุ่มใบ 39 - 59 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 25 - 46 เซนติเมตร
ใบ	ใบเดี่ยว มี 2 - 3 ใบ กว้าง 1.9 - 2.8 เซนติเมตร ยาว 24.7 - 27.6 เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม ขอบใบเป็นคลื่นเล็กน้อย เส้นกลางใบสีน้ำตาลแดงฉาบสีเขียว กาบใบสีเขียว โคนกาบใบสีน้ำตาลแดงฉาบสีเขียว
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอก แบบช่อเชิงลดแน่น (compact spike) ก้านช่อดอกแทงออกจากกลางลำต้นเทียม ความยาวช่อดอก 51.5 - 45.4 เซนติเมตร ความยาวช่วงดอก 5.8 - 7.0 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 3.4 - 4.0 เซนติเมตร ใบประดับ (bract) ส่วนล่างรูปร่างกลม ปลายมน สีชมพูเข้ม ปลายสีน้ำตาลปนเขียว มีจำนวน 7 - 9 ใบ ใบประดับส่วนบนรูปขอบขนาน สีชมพูเข้ม ปลายเรียวแหลม มีริ้วสีขาวและแต้มสีน้ำตาลปนเขียว มีจำนวน 9 - 10 ใบ ดอกจริงขนาดเล็กอยู่ในซอกใบประดับส่วนล่าง กว้าง 0.5 - 0.6 เซนติเมตร ยาว 1.8 - 2.0 เซนติเมตร สีม่วงอ่อน กลีบปากสีม่วงอ่อน สันปากสีเหลืองปลายสีขาว ขอบปากเป็นริ้วสีแดง เส้นผ่านศูนย์กลางก้านดอกประมาณ 0.1 - 0.2 เซนติเมตร

ผล/เมล็ด
ลักษณะอื่น ๆ

ไม่มี (ดอกเป็นหมัน ไม่ติดผล)

1. อายุปลูกถึงให้ดอก 2 - 2 เดือนครึ่ง
2. เริ่มแทงช่อดอกเมื่อมีใบ 2 - 3 ใบ
3. ช่อดอกอยู่เหนือทรงพุ่ม เหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอก และไม้ประดับแปลง
4. การแตกหน่อใหม่น้อยเฉลี่ย 1 - 2 หน่อ/กอ
5. อายุปักแจกันนานประมาณ 10 วัน และไม้ประดับแปลงนาน 4 - 7 สัปดาห์ หลังออกดอก

ปทุมมาพันธุ์เชียงใหม่รายซีเอฟ 41